

Plebiscit al carrer, democràcia directa

Passen anys i anys, i tot sembla rutinari; com si no canviés res. Com si la història s'hagués aturat. Com si els mecanismes de dominació establerts fossin imbatibles i no deixessin cap marge per imaginar, d'una manera realista, que les coses podrien ser diferents. Anys de descrèdit de les il·lusions i d'invocacions al pragmatisme. Anys de proscripció de qualsevol radicalitat que no sigui la més conservadora. Anys d'acomodament a les situacions *de fet* heretades o trobades. Les històries dels pobles i dels països són plenes de moments d'aquests. Però també d'aquells altres moments en què, de sobte, les tensions i les energies acumulades emergeixen i el temps sembla accelerar-se. Moments d'enfortiment de projectes que s'havien mostrat febles i minoritaris. Moments de posada en qüestió de velles *veritats inamovibles* i de desempallegar-se de pors i dependències que ja deixen de tenir sentit. Llavors, de vegades, idees que poc abans només uns quants gosaven formular, poden esdevenir propostes col·lectives i trobar el seu propi camí. Llavors, de vegades, la transformació política es precipita i es reajusta la correlació de forces per encetar una etapa nova.

A Catalunya, ara mateix, hi ha tots els senyals de final de cicle històric i d'esgotament del model social i d'autogovern de la Transició. Com sovint s'ha expressat aquests dies, l'estat espanyol de les autonomies és a punt de morir. A Espanya és la mateixa oligarquia recentralitzadora la que vol desempa-llagar-se'n. A Catalunya, en canvi, el rebuig té una base popular amplíssima, que no accepta més les imposicions polítiques i culturals ni l'espoli econòmic. La progressiva presa de consciència, a Catalunya, sobre la necessitat de superar l'etapa autonòmica ha tingut expressions tangibles com el creixement polític i electoral de l'independentisme, l'èxit de les consultes populars pel dret a decidir, la gran manifestació del 10 de juliol del 2010, o la constitució de la transversal Assemblée Nacional Catalana. El volcà que semblava adormit ha començat a entrar en erupció.

El tret més singular de l'actual acceleració del temps històric i polític a Catalunya és el protagonisme que hi té la mobilització cívica popular, per davant dels nuclis influents habituals i de la majoria dels partits polítics. Avui, CiU, PSC i PP són percebuts com a partits d'ordre i com a garantia de continuïtat. Però, en canvi, entre la gent –també entre les bases electorals d'alguns d'aquests partits–, hi predomina un afartament de la situació i un pro-

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

se. L'afany de canvi i l'horitzó de transformacions que es reivindiquen des de Catalunya prenen la forma d'una veritable, pacífica i decidida revolució democràtica. Per això, ser-hi o no ser-hi, o anar-hi al davant o al darrere, no és anecdòtic. Participar activament, o no, en una revolució democràtica, activar-la o aplacar-la, no és mai anecdòtic.

Durant dècades, d'ençà del 1939, Catalunya no ha disposat de bloc dirigent amb un veritable projecte nacional. I, malgrat això, discretament, sovint clandestinament o des de l'anonimat, sense esperar-ne gaires resultats i cap recompensa, milions de persones han mantingut un feix de lleialtats quotidianes, de devocions i d'actituds de compromís que han acabat garantint la continuïtat fonamental del país i del seu patrimoni social i cultural. Això és extraordinari. Va fallar la direcció, però no la gent. Ni durant l'etnoci-di franquista. Després de les mobilitzacions de la segona meitat dels setanta, per superar el llegat de la dictadura, el cicle actual és el de màxima efervescència popular per disposar efectivament d'un projecte social i nacional nou. I el seu abast és molt superior als anteriors. Ara, davant l'evidència de les limitacions de tot ordre que patim, la força col·lectiva acumulada permet passar d'aquella discreta intimitat, d'aquelles utopies guardades al cor, a l'expressió pública compartida, autoorganitzada. Ara estem assistint a l'exhibició desacomplexada d'un clam popular per desafiar l'Estat i transformar el país.

La majoria social a Catalunya ja ha començat a desbordar els límits d'una democràcia formal massa burocratitzada –ni una nova llei electoral no ha estat encara possible–, per exercir altres formes d'acció democràtica. No es posen en qüestió els procediments de la democràcia formal establerta. El que es vol és estimular-los a complir efectivament amb la seva funció d'expressar i representar la voluntat sobirana. Segons el criteri majoritari, el calendari electoral i el marc legal de referència han quedat ma-

nifestament desbordats per la situació. I el sistema polític hauria de fer honor als seus compromisos i atendre aquest criteri majoritari. De vegades les opinions sobre les coses, encara que semblin molt evidents, han de ser proclamades amb altaveus, subratllades, exhibides, perquè tothom les pugui conèixer i, potser, entendre. Això és el que farà el poble de Catalunya l'Onze de Setembre: exposar al món, obertament, la seva posició. Som convocats a un plebiscit de la màxima legitimitat. Cada presència serà més que un vot. Serà la participació conscient i compromesa en una colossal experiència de democràcia directa.

fund desig de canviar les coses. L'avantatge de la situació catalana, malgrat les urgències que la combinació entre crisi i subordinació econòmica suscita, és que la font d'energia transformadora és la ciutadania, és una majoria social multitudinària disposada a expressar-

L'afany de canvi de Catalunya pren la forma d'una veritable i pacífica revolució democràtica. Per això, ser-hi o no ser-hi no és anecdòtic